

Αντιφώνηση Χρυσόθεμης Παπακωνσταντίνου στην εκδήλωση παρουσίασης του παιδικού της βιβλίου «Ο παππούς μου είναι από... την Κυθρέα»

«Τρία πράγματα μας έμειναν από τον Παράδεισο: τα άστρα, τα λουλούδια και τα μάτια των παιδιών» (Δάντης). Αυτά τα μάτια ήταν σε τούτη την προσπάθεια η αφετηρία και ο προορισμός. Ήταν αυτά που στράφηκαν στον Πενταδάκτυλο και ρώτησαν για τη φωταγωγημένη σημαία, είναι κι αυτά που ταξιδεύουν στις σελίδες του βιβλίου μας προσπαθώντας να ανασυνθέσουν μέσα από σκόρπιες αναμνήσεις την Κυθρέα του παππού.

Η ιδέα λοιπόν γεννήθηκε σ' ένα μπαλκόνι απ' όπου η νότια πλαγιά της οροσειράς είναι ορατή και με μερικά λεπτά περπάτημα γίνεται ορατή ολόκληρη η περιοχή Κυθρέας. Απροσπέλαστη και νωθρή. Το τηλεφώνημα με τη Χριστίνα μετά την πρώτη ανάγνωση ήταν σύντομο. Να το κάνουμε; Ναι. Έχοντας για προζύμι η καθεμιά τα δικά της ακούσματα γύρω απ' τον τόπο καταγωγής, προσπαθήσαμε να πλησιάσουμε αφενός την πραγματικότητα του πρόσφυγα παππού, αφετέρου αυτήν του παιδιού που θ' ακούσει ίσως για πρώτη φορά έννοιες εξ ορισμού βίαιες και θλιβερές.

Όταν πρόκειται για παιδιά, το κάθε τι θα πρέπει να τους μεταβιβάζεται με λεπτότητα, αγάπη και σεβασμό. Η ανάγνωση είναι εμπειρία που σημαδεύει την παιδική ψυχή, γυμνάζει τη σκέψη, εκλεπτύνει τις αισθήσεις, δυναμώνει τη μνήμη και την αντίληψη του παιδιού. Το βοηθά να ανοικτεί, να εκφράσει και να διαχειριστεί συναισθήματα, να νιώσει όμως και τις ανάγκες και τα συναισθήματα του αδελφού, του φίλου, του γονιού. Στην περίπτωσή μας, του πρόσφυγα παππού. Να αναπτύξει δηλαδή αυτό που θεωρείται πλέον απαραίτητο συστατικό της ευτυχίας, τη συναισθηματική του νοημοσύνη.

Δεν ξέρω τί από τα παραπάνω πετύχαμε με τον «παππού». Θέλω όμως να πιστεύω ότι ανοίξαμε ένα μονοπάτι αναζήτησης της ρίζας, του τόπου καταγωγής, του γενεαλογικού δέντρου κάθε μικρού αναγνώστη. Γράφει ο ψυχοθεραπευτής Ιάκωβος Μαρτίδης ότι «αν θέλεις να γνωρίσεις έναν άνθρωπο ξεκινάς από τις ρίζες. Η προσωπική ιστορία που κουβαλά ο καθένας από μας είναι ένας δυναμικός συγκερασμός διεργασιών της ιστορίας των γονιών του, των παππούδων και προπάππων του και ακόμα πιο πίσω!». Το να μαθαίνει ένα παιδί ιστορίες που συμπληρώνουν την εικόνα της πυρηνικής και της ευρύτερης οικογένειας είναι εμπλουτισμός ζωής.

Αυτή την οργανική λοιπόν σχέση με το παρελθόν που έχει εν πολλοίς ξεθωριάσει θελήσαμε να ζωντανέψουμε, ή και να κτίσουμε ξανά. Μαζί με κάποιες πολύ μικρές ψηφίδες ιστορικής γνώσης που να εντάσσουν το παιδί στο κοινωνικό, πολιτισμικό και εθνικό του περιβάλλον. Είναι πολύτιμο για τα παιδιά ν' αποκτήσουν επίγνωση των

επιτευγμάτων αλλά και των αποτυχιών του έθνους, να διαμορφώσουν δηλαδή συν τω χρόνω εθνική συνείδηση.¹ Τα πάθη μας είναι, αν μη τι άλλο, πηγή γνώσης.

Μέρος λοιπόν του εθνικού μας πάθους πλήρωσε τότε και η Κυθρέα. Είμαι δεύτερης γενιάς πρόσφυγας και συχνά αναρωτιέμαι τι ακριβώς με προσήλκυσε και εξακολουθεί ακόμα να με έλκει σ' αυτό τον άγνωστο τόπο, αφού οι μοναδικές εικόνες που έχω στοιχειώνονται από τ' ανύπαρκτα πλέον περιβόλια και τ' άδεια τσιμεντένια αυλάκια. Νιώθω λοιπόν ότι αυτό που κουβαλώ είναι «το πολιτισμικό και θρησκευτικό άρωμα»² που έφερε στην προσφυγιά η οικογένεια του πατέρα μου με τον ξεριζωμό. Ήχοι, μυρωδιές και υφές που ψηλάφησα κάποτε νοερά, αφηγήσεις που ακούμπησαν χορδές της παιδικής μου ψυχής ή και γεγονότα που καταγράφηκαν με κάποιο απροσδιόριστο τρόπο στην υπαρξιακή μου μνήμη κι έψαχναν διέξοδο στο χαρτί. Το αποτέλεσμα είναι πλέον χειροπιαστό.

Ευχαριστώ θερμά την αγαπητή φίλη Χριστίνα που έντυσε εικονογραφικά το λιτό μου κείμενο με αγάπη και προσήλωση, αφιερώνοντας αμέτρητες ώρες σκληρής και αφοσιωμένης δουλειάς και καταθέτοντας αφειδώλευτα το πηγαίο ταλέντο της για να κεντήσει έντεχνα τις ζωγραφιές του πρώτου παιδικού μας βιβλίου.

Αξίζει και της εύχομαι τα καλύτερα.

Ευχαριστώ τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο Κυθρέας για την εμπιστοσύνη τους και την ποικιλότητα συμβολή τους στην έκδοση του βιβλίου μας, που εύχομαι ν' αξιοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο.

Ευχαριστώ επίσης τις Κυθρεώτισσες φίλες Μαίρη Κωνσταντινίδου και Ανθή Πέτσα-Σαββίδου για όλη τη βοήθεια και την πολύτιμη φιλία τους.

Ευχαριστώ τους γονείς μου που μου κληροδότησαν την αγάπη τους για το βιβλίο και τον τόπο μας, την αδερφή μου για την αμέριστη αγάπη και ενθάρρυνση και τους δεύτερους γονείς μου για τη συνεχή τους βοήθεια και στήριξη.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ και μια συγγνώμη στα παιδιά μου, τους συν-δημιουργούς και πρώτους αναγνώστες μου, για το χρώμα, το φως και την αγάπη που μου χαρίζουν καθημερινά. Εύχομαι να μοιραζόμαστε τον ψυχωφελή και θεραπευτικό χρόνο της ανάγνωσης για πολλά ακόμα χρόνια.

Ένα ευχαριστώ είναι πολύ λίγο για τον συνοδοιπόρο μου σ' αυτήν και σ' όλες τις υπόλοιπες διαδρομές που χαράζουμε μαζί τα τελευταία 9 χρόνια: Τον σύζυγό μου για την άνευ όρων αγάπη του, τη στήριξη και την υπομονή του.

Ευχαριστώ τέλος όλους τους φίλους που αγκάλιασαν τον «παππού» μας από την πρώτη μέρα της κυκλοφορίας του. Εύχομαι ολόψυχα να 'ρθει η μέρα που θα χτυπήσουμε ξανά τις καμπάνες της Χαρδακιώτισσας όπως ποθούσε ο δικός μου ο παππούς, εις μνήμην του οποίου γράφτηκε και το βιβλίο. Αμήν.

¹ Γιάννης Σακκάς, «Ιστορία και εθνική αυτογνωσία», *Η Καθημερινή*, 15.09.2019.

² Αλιευμένο από συνέντευξη του Ιάκωβου Μαρτίδη στο περιοδικό *Ψίθυροι*.